

ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Назарова Сурія Фейрузівна
Науковий керівник проф. Юрченко Л. І.
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ
Університет банківської справи

У сучасному світі поряд із глобальними загальногромадянськими факторами і процесами, активно проявляють себе і локальні, серед яких помітно виділяються національні відносини. Для них характерним є великий спектр способів самовираження, від культурного самовизначення до національного відокремлення і створення власної державності. Подібні процеси стали предметом серйозного аналізу у вітчизняному суспільствознавстві, що простежується у розвитку наукового понятійного апарату. скоб

На жаль, чим більше поняття за обсягом, тим важче його визначення, тому доцільно чітко окреслити систему понять, що стосуються феномену міжкультурної комунікації.

Основними категоріями міжкультурної комунікації є: нація, етнос, менталітет, народ. Актуальність нашого дослідження полягає саме в тому, що ці поняття досить часто не вірно тлумачать і використовують для окреслення переважно одного значення «народність».

Отже поняття «народ», «етнос», «нація» і «менталітет» часто вживаються як синоніми. Погодитися з цим можна, але слід зрозуміти, чому так відбувається. Всі ці поняття використовуються для характеристики того денотату, що прийнято іменувати народонаселенням або просто населенням суспільства. Тому, щоб розібратися в цьому питанні, необхідно попередньо з'ясувати дефініцію понять «суспільство» і «населення» [1, с. 46].

Під поняттям народ розуміється історично згуртована стійка єдність людей, пов'язаних спільністю походження, історичної долі, мови, території, деяких особливостей характеру і культури, усвідомленням своєї відмінності від інших людських об'єднань. [2, с. 6].

Народність – колишній народ, який увійшов в союз з іншим народом (народами) і перестав охороняти частину своїх кордонів (або всі) від союзних народів. Отже, відмінність між ними – захист кордонів і структури держави а не чисельність. У випадку розпаду країни, народність може знову стати народом. Фактично народи стають знову національностями нової нації.

Наводячи дефініцію терміну національність, слід зазначити, що у процесі асиміляції народність стає національністю шляхом створення загальної території.

Нація — це політична іпостась народу. Народ представлений в політиці у вигляді нації. Нація поза держави не існує. Держава без нації — це архаїка. Так що в сучасному світі дуалізм держави і нації незаперечним можна вважати. Нація — це союз людей в ім'я свого майбутнього, майбутнього свого суспільства та своєї держави [4, С. 379].

Поняття етносу є надзвичайно непростим. В західній науці воно використовується досить рідко, і строгі класичні наукові визначення, які були б предметом безумовного академічного консенсусу, відсутні. Існують такі напрями в науці як етнологія та етнографія. Перша описує різні народи світу, їх особливості, а друга, за формулою Леві-Стросса, є підрозділом антропології і вивчає структури примітивних етносів і архаїчних племен. Отже можемо припустити, що під «етносом» прийнято розуміти народи, чия культура відноситься до розряду «первісних» [3, с. 62].

Народність, народ представляє собою етнос в цивілізованому суспільстві традиційного типу. Тут на перше місце виходять не кровні стосунки, а територіальні відносини, тобто привласнення зовнішньої природи стає в певному сенсі важливіше за присвоєння внутрішньої природи. Якщо плем'я і рід організовуються на тотемічній або міфологічній основі, то народ організовується переважно вже на релігійній основі. Релігія постає для народу як концентроване вираження культури. Народ консолідується на релігійному ґрунті культурою, яка може мати досить різні, які не визначені зовнішньою або внутрішньою природою, особливості.

Нація у вузькому значенні є етнос у формах новоєвропейської цивілізації. Нація в цьому сенсі європоцентрична по суті, вона базується на новоєвропейських відносинах.

Ще одне поняття, яке характеризує міжкультурну комунікацію є поняття «менталітету». Менталітет – хід думок, сприйняття навколишнього світу і себе у ньому, духовний настрій і система цінностей, властиві одній людській особистості або групі людей. Їх прояв постійний і проходить невимушено. Побачити яскравий контраст між власним і чужим менталітетом можна в іншому культурному середовищі або серед представників інших народів.

Отже, можна констатувати, що чіткого визначення відмінностей між поняттями нація, етнос, менталітет, народ не існує. Всі ці поняття складають ядро міжкультурної комунікації, адже саме за допомогою них ми можемо окреслити основні визначальні риси кожного народу, кожного жителя нашої планети.

Література:

1. Грушевицкая Т. Г. Основн межкультурной коммуникации: [учеб. для вузов] / Грушевицкая Т. Г., Попков В. Д., Садохин А. П.; под ред. А. П. Садохина. - Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 352 с.
2. М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / І. Ю. М'язова. - К., 2008.-18 с.
3. Тхорик В. И. Лингвокультурология и межкультурная коммуникация / Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: ГИС, 2005. - 258 с.
4. Сенченкова Т. Комунікація як чинник діалогу культур // Держава і суспільство. - С. 379-384.